

JOSEP PERPIÑÀ

ONYAR

Onyar.— De fet aquest riu no és riu fins que arriba aquí, a la ciutat. Si te'l trobes tan sols un xic abans, pels camps oberts del pla de la Creueta, o una mica abans encara, solcant els sembrats de Vilobí, amb prou feines si goses anomenar-lo riera. En el mateix accés a la ciutat, just a l'inici dels carrers, encara passa desmenjat, gasiu, encallant-se a les herbes i als troncs deixats anar. Ningú no diria que al cap de poc, uns centenars de metres més enllà, l'espera l'esplendor i fins i tot el mite, Girona-Onyar. Abans, però, ha de superar el darrer escull, el sector encimentat al llarg del carrer del Carme, com un rajoliu ridícul al mig d'un llit enorme que sembla esperar cabdals impossibles.

És tanta la vergonya que el corprèn en aquest esperpèntic curs de desproporcions inhòspites, que s'amaga humilment endins de la plataforma de l'anomenada plaça de Catalunya. I mai no sabrem quina catarsi sofreix allà sota els malgirbats parterres amb brollador. Mai no sabrem quin descens als inferns ha hagut d'itinerar per sorgir de cop agafat al Pont de Pedra convertit en un veritable riu, en un riu de debò.

Un riu que emprèn el seu camí aigües avall pel mig dels fonaments descarats de l'arenys, introduït definitivament al cor de la ciutat, reflectint façanes de colors Pont de Ferro enllà, engolint tots els cels gironins que li pinten les aigües de blaus i roses esllanguits i d'intensos rogençs, sense trencar-li mai del tot l'indestructible color de terra dura que és el seu sincer color de riu.

És, però, al redós del pont de Sant Agustí on l'Onyar assolirà el clímax, la dimensió pressentida, la que el convertirà inqüestionablement en EL RIU-GIRONA, part indestriable de la ciutat, formant un tot amb ella en la seva més moderna mutació. Empresonat entre les cases alçades damunt antigues muralles i eixamples d'expansió, és aquí on ofereix la insòlita imatge. Una imatge feta d'aigües quietes amb peixos de riu, façanes lluent de grocs divresos i vells campanars solemnes. Tot petit i recollit com una capsa d'on surten xisclant voleiades estridents de gavines amb ales esteses d'amenaça. El disseny s'ha apoderat del riu, l'ha fet seu, l'ha modelat, l'ha convertit en maqueta, en artifici. En una elaborada abstracció.

Els homes i les dones treuen el cap per sobre les aigües que neutralitzen els diversos sorolls de la ciutat atrafegada i se'l miren seduïts. Fins fa poc, hi baixaven, al riu. Arran d'aigua, feien mercats, xerrades calmoses i llargues esperes amb la canya a la mà. Fins fa poc. Ara el contemplen distant a sota els ponts, esdevingut per sempre més l'esplèndida postal abrillantada.

Només quan plou molt —i si plou massa—, esdevé de cop un monstre turbulent d'onades tèrboles. Encabritat, salta rebel per les baranes, s'enfila als ponts i entra a les cases i s'escampa pels carrers. S'apodera agosarat de la ciutat. I els gironins l'han de fer fora a cops de galleda desguàs avall. És, però, només un nostàlgic rampell de llibertat. Aviat retorna a la vida de cada dia i de nou calmat, s'esmuny sense sorpreses, silencios, domesticat.

A l'últim moment, just abans de rebotar-se al Ter, el tren hi reflecteix de tant en tant el seu enfilall de vagon, i el xiulet de la locomotora el saluda en un darrer adéu.

ASSUMPCIÓ CANTALozELLA

